

תמיד עיני ה'

אינ זה כי אם "בית אלקים", וזה שער השמים!

אלקיד בה

בא"י שאין שר ומזל מושל בה כ"א האל ית', היא מושפעת מאתו ית' מדי יום ביום ומדי שנה בשנה בכל הדברים הצריכים למוזנות האדם וחיוו, אבל שאר הארצות הם מושפעים ע"י השר והמזל השולט עליהם לזמן קצוב, כפי מה שחלקו לו למעלה. והוא דמיון מלך גדול מושל בד' פנות העולם, שהוא שולח למקומות הרחוקים ממנו הדברים הצריכים אליהם לזמן רב, כדי שלא יצטרך לשלוח כמה פעמים, ובמקום מושבו אינו מחלק להם כ"א מדי יום ביומו או מדי חדש בחדשו, להיותו קרוב אליהם, ויכול להשלים חסרונם בכל יום. (בית אלקים לזמב"ט, שער התפילה פרק ה')

**ב"ה – ספר "ארץ ישראל", מדור "עין הארץ" ח"א – גליון 79 – כ סיון תשס"ד לפ"ק
ז"ל בקביעות ע"י: "אגודת העולמי הכללי למען ישוב ארץ ישראל" – עיה"ק ירושלים תובב"א**

גליון יומי לחיזוק והתעוררות למצות ישוב ארץ ישראל להחזיר עמדת מצות ישוב א"י ליושנה, להחזרת כל אחב"י לארצינו הקדושה, ועי"ז נזכה בקרוב לביאת משיח צדקינו בב"א ארץ אשר ה' אלקיד דורש אותה, תמיד עיני ה' אלקיד בה

ספר ערבי נחל - פרשת חקת

נקדים פסוקי עקב (דברים יא, י) כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים כו' ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה והיה אם שמוע כו', ופרש"י ידוע. ויש לדקדק במ"ש רז"ל (ראש השנה ח ע"א) מראש השנה נדון מה יהיה בסופה, למה אפקיה קרא ממשמעוטיה, דפשט הכתוב מורה שההשגחה הוא תמיד ונידון בכל יום. גם יש לדקדק מה הלשון אומרת עיני ה', והדבר פלא גדול שסמוך לו פרשת והיה, שידוע בכוונת קריאת שמע שפרשיות שבקריאת שמע הם תיקון לעיינין דלעילא, וזהו הסמיכות של היות עיני ה' אלהיך בה, ולכן והיה אם שמוע תשמעו אז טוב לכם כי תתקנו בחינת העיינין, דהיינו ההשגחה עליהם לטוב, רק נסביר הענין יותר לפי עניותנו:

ונבאר ענין קטנות העין וגדולתו במקום שורשו, ידוע שאין דבר שבקדושה פחות מעשרה, והעשירי יהיה קודש, מדת המלכות נקראת רחל והוא סוד הלבנה וסוד אבן וסלע וסוד דלית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת מלמעלה, כענין הלבנה שמקבלת מהחמה, ויש בה סוד מיעוט הלבנה בסוד נקודה אחת עד אשר נבנית, ובה סוד תכלת המורה על הדין ונקרא עולימתא שפירתא דלית לה עיינין. והענין הוא עם שכבר אמרנו, כי ענין העין ברוחני הוא השגחה הנפלאה בתחתונים אשר ענין ההשגחה וההשפעה לטובה וברכה נוהג בכל מדה ומדה, מסבה ראשונה עד סוף כל המדריגות:

ואמנם רצה ה' ית"ש שיהיה בעולם שכר ועונש רחמים ודין, הרחמים הוא ריבוי ההשגחה וההשפעה, והדין הוא מיעוט ההשגחה, ואם תמיד ההשגחה וההשפעה אל התחתונים כדרך

כל המדות שלמעלה בטל הבחירה ושכר ועונש, לזאת עשה ה' ככה אשר במדה זו העשירית הנקראת כנסת ישראל, לפי שהיא כללות כל נשמות ישראל וממנה ניזונים, ונקראת ארץ ישראל כי ארץ ישראל לא ניתנה תחת שום שר, רק מדה זו שוכן שם באותה הארץ, ומדה זו עם ארצה ועמה מתיחסים ומתיחדים והיו לאחדים, לכן עשה ה' אשר במדה זו ההשגחה מעוטה בסוד מדה העשירית, וזהו ענין קטנות העין, ולכן תלוי במעשי התחתונים אם תהיה ההשגחה בקטנות אם בגדלות, כאשר נבאר אח"כ אי"ה:

ומטעם זה אנו רואים כי העכו"ם עוברים על כל הכריתות שבתורה ואינם נכרתים, כי המה מקבלים שפעם ממקומות אחרים וכל אשר ניתן לשר שלהם משפיע לאומתו, כי לא חפץ ה' בהם, וישראל חלקו וחבל נחלתו אשר בהם בחר ה' להיות לו לעם נחלה וערפם אל יקשו. וכן אנו רואים כי בהיות ישראל שרויין על אדמתם אם עבר אחד על אחד מחייבי כריתות היו ימיו נכרתים לא נמלט עד אחד, משא"כ בהיות ישראל בחוץ לארץ, על פי הרוב אף אם יעבור אינו נכרת, והוא להיותו תחת השר וק"ל:

וענין קטנות זה מובן עם מה שביארנו בעין הגשמי, שבקטנותו אין ניכר מחוש העין רק הדמעות והבכיה להמתיק הפסולת ולתקנו, ומובן זה עם מ"ש האר"י ז"ל בכוונת עיני כל אליך ישברו, הם ב' עיינין דרחל שהם דינין ומונעין הפרנסה כו', ובהם דינים דדמעות ק"ך צירופי אלהים שהם דינים גימטריא דוד המלך ע"ה עם הכולל, והם ב' עינים דרחל, ולכן ב' פעמים דמעה גימטריא רחל, ולכן ומשביע לכל חי רצון ראשי תיבות רחל יעו"ש. הרי שנקרא מדה זו דלית לה עיינין, וכמש"ל בעין הגשמי בקטנותו שהיה כלא היה למיעוט השגחתו, כך במדה זו יש בה מיעוט ההשגחה ותלוי במעשה התחתונים כמ"ש אי"ה, ואין ניכר רק ענין הדמעה להמתיק הדינים ולתקנם, ולסבה זו מיאנו ישראל כ"פ מליכנס לארץ ישראל, כי לא רצו שיהיו תחת מדה זו, בהשיגם כי ההשגחה שם בקטנות, והמרגלים אמרו ארץ אוכלת יושביה היא, והוא לטעם הנ"ל, אבל ה' חפץ דוקא בזה כדי שיהיה שכר ועונש, והתחתונים בידם לתקן דבר זה להגדילה בסוד מילוי הלבנה כשמקבלת מהחמה כאשר יבואר:

ואמנם גבוה מעל גבוה יש בבחינת שורש העין, דהיינו ההשגחה הנפלאה, ומצאנו בכאר"י ז"ל ג' בחינות. בחינה א', בכוונת קודם התפלה לעשות כל גופו מרכבה לקדושה, כל אבר לשורשו, ומבואר שם שאבר העין יעשה מרכבה לחמשה הוי"ת העולים ק"ל גימטריא עין, והוא ענין ההשגחה הנפלאה לרחמים הנמשך משם הויה ב"ה, ובכל הויה יש בחינת הראות דהיינו ההשגחה, רק שאבר העין הגשמי מקבל מן ה' הוי"ת להיות כח חושו חזק. בחינה ב', יבואר בכוונת וראיתם אותו וזכרתם כו' וז"ל, אני מצייר בדעתי כאילו יש שם תכלת החשוך מחמת הדין ומאיר ע"י אור עינים עליונים שיומשך לעיני רחל, דהיינו הוי"ה במילוי מ"ה בריבוע, כזה

יוד יוד הא יוד הא ואו יוד הא ואו הא בגימטריא ק"ל ע"ש. בחינה ג' מילוי שם אהיה אותיות ל"ף ה' ו"ד ה' ג"כ גימטריא ק"ל גי' עין, הרי ג' בחינות של העין בשורשו גבוה מעל גבוה, ומהם אנו ממשיכים בתפלותינו ובמעשינו אל בחינת קטנות העין, דהיינו העין אשר במלכות להגדילה ואז נמשך ההשגחה וההשפעת ישראל עמה וארצה:

אכן להסביר איך יש כח בעבודתנו לגרום זאת. נסביר תחלה בחינת העינים בנפש האדם, היינו עין השכלי אשר באדם, וענינו הוא ההשגחה על עצמו לעסקיו מה לעשות ומה למנוע מלעשות, הנה בקטנות האדם כאשר עין השכלי מעט הוא משגיח בעסקיו כאשר מתחיל לצאת מגדר בהמיות, כי בקטנותו עדיין לא ניתן בו כלל עין השכלי, וכאשר הגיע לעונת הפעוטות ולמעלה להבין במותר האדם מן הבהמה, שצריך לעשות מעשיו בהשכל אל אשר יהיה שם תועלתו, ומשתוקק אל הלימוד לתורה ולמצות, הנה יש מי שלומד לקנטר והוא מצד הקליפות כמ"ש התוספות, כי לא יגיע מלימוד זה אל לשמה, ונניח זה כי לא במתים לדבר, אך דיברנו ממי אשר מתנוצץ בו ענין קדושת ישראל מקטנותו, הנה יהיה בו קטנות עין שכלי שלו להשגיח על תועלת עצמו ולומד לכבוד וכדומה, ועל זה אחז"ל (פסחים נ ע"ב) לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה:

הרי זה כבר יש לו עין השכלי אבל בקטנות הדעת והשגחה ההיא היה כלא היה, רק ענינה הוא שמתוכה יוכל לבוא לגדלות ההשגחה שהיא הלימוד לשמה כאשר בקטנות עין הגשמי אין בו רק הכנה שיוכל לבוא לידי גדלות חוש הראות ולתכליתו האמתי כמ"ל, הרי נתבאר קטנות עין השכלי, וזה נמשך מבחינות העיינין דלמעלה, שבמל' הנקראת כבוד אל, ולכן ענין השגחה זו באדם מצד הכבוד בעין שורשו, אכן גדלות עין השכלי נמשך מג' בחינות העיינין שנתבארו, ולכן בגדלות עין השכלי שהוא הלימוד והעבודה לשמה יש בה ג' בחינות גבוה מעל גבוה. האחד הוא, כאשר יתגדל האדם ויבין שענין כבוד האדם מדומה אין בו מאומה, יעתק מזה לעשות למען תכלית אמתי, ותהי התחלתו לינצל מהעונש ולקבל השכר, וזה נקרא יראת העונש, ועובד על מנת לקבל פרס, והרי זה קצת מהתכלית, כי מי יתן והיה הפחות והגרוע שבעם ה', תהיה יראת העונש ואהבת השכר על לבו בכל רגע לא ישכח דבר זה מאתו, אזי לא יעבור עבירה בשום פעם ויחזיק במצות ה':

וכאשר ישתדל בהעבודה על זה הדרך זמן רב אז יעתק מזה, כי ירגיש בהרגלו בעבודה תענוג גדול ורב מתורתו ועבודתו יותר מכל תענוגי העולם, ואז ישכיל ויבין מעצמו כי לא נאה כי לא יאה לעבוד למלך הכבוד בשביל לקבל שכר או לירא שלא יענש ח"ו, אלא כי כך הוא האמת לאמתו שראוי לעובדו, ואי אפשר לו ליפרד מן התורה והעבודה מרוב התענוג הנרגש, מהביטו והסתכלו בעין השכלי למי הוא עובד, ואשר אליו ראוי לכל הנמצאים לעובדו בלב שלם ובנפש

חפיצה, כי כל לבבות דורש ה'. וכאשר יתמיד זמן רב בעבודה זו, יחשוב וימצא עול בנפשו לאמר הנני עובד למלך הכבוד מרוב התענוג, וגם זה אינו נכון כי מה אני ומה חיי כנגדו, ויעזוב כל התענוג שהוא אל ה', ואזי מרוב חשקו לעבוד בלתי לה' לבדו, אזי יצא התענוג מלבו ויעזבהו כי כבר מבטל כל חושיו וכל הרגשתו לה', וכאילו אינו בעולם כלל ואז העבודה בלתי לה' לבדו, והיא העבודה האמתית הנכונה בלי תערובות, ואלו ג' בחינות עין השכלי נמשך מג' בחינות עינים אשר בגבהי מרומים:

ואמנם בחינת קטנות עין השכלי נקרא עיני בני ישראל, מחמת מקור שורשו שהוא במדה הנקראת כנסת ישראל, ששם כללות נשמות ישראל ומשם יצאו, לכן בחינת העיינין דשם נקרא עיני בני ישראל או עיני ישראל. והג' בחינות של גדלות שנתבארו נקרא עיני ה', כי בחינתם משם הוי"ה ב"ה מן ה' הויות ומריבוע דהויה במילוי מ"ה, גם ממילוי דאהיה, שהוא ג"כ שם הרחמים והכל מיוחס להוי"ה שהוא גוף האילן, ושאר השמות הם ענפיו כידוע, לזאת ירמוז הכתוב על זה עיני ה':

והנה כל העבודה להמשיך מעיינין דלמעלה לעיינין דמלכות להמתיקם ולהגדילם, ויש כח בעבודתנו לגרום זה באופן שנבאר, כי מקור ישראל במלכות, ובכחו לעלות בדעתו למעלה למעלה בעבודתו, וממילא כשעומד במקום גבוה הוא ממשיך למלכות, והיינו כי אף אם יהיה האדם כבר עובד במדריגה הגדולה, מ"מ אין כל העתים שווים, ותמיד צריך האדם להתחיל במדריגה הקטנה ולעלות באותו רגע בסולם המדריגות, לכן קודם שיתחיל להתפלל, הנה מתעורר בלבו ובקרבו מתחלה קטנות עין השכלי, ומיד יעזבהו ויגבה לבו בדרכי ה', לעלות לבחינת הגדלות הראשון לתועלת שכר, ומיד ירגיש תענוג בהתחילו להתפלל, ואח"כ יעזוב גם התענוג, הרי האדם מקומו במלכות, ודעתו ועבודתו עולה עד עינים העליונים עיני ה'. ממילא כאשר עובד כך הוא ממשיך מעיני ה' אל מקומו הנקרא קטנות העיינין, ועי"ז מתגדלים אותם העיינין:

ונקבע לזה עוד ביחוד בפרשיות שבקריאת שמע, אשר מסגולתם לאחוז במקום קדוש בעינים העליונים, ובאה מצוה וראיתם אותם, דהיינו להסתכל בציצית אשר שם תכלת, שהוא בחינת רחל אשר שם קטנות דעיינין, וכבר עיני האדם אחוזים ע"י עבודתו בעיני ה', וממילא בהסתכלו בציצית מתגדלים עיינין דקטנות, ע"י כוונתו אז להמשיך בראות עיניו מהשמות העליונים אשר שם שורש הראות והוא מובן. ומזה יגיע ג"כ תועלת אל האדם אשר בהגדילו שורש של קטנות דעיינין, ממילא גם קטנות עין השכלי שלו נתגדל, וכאשר הקטנות נתגדל אזי הגדלות נתגדל מאד בלי ערך, כי לפי ערך הקטנות יהיה ערך הגדלות, כי האדם אשר בקטנותו עיניו כהות, אזי גם בגדלותו חושו חלוש, משא"כ מי שבקטנותו עיניו בהירים, אזי מוכן לכשיגדל שיהיה לו חוש

ראות חזק מאוד והוא מובן. וזש"ה וראיתם אותו בכוונה הנ"ל, ועי"ז וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם, כי יתחזק עין שכלי שלכם, שאף הקטנות יהיה השגחה ברורה לזכור תמיד מצות ה', ולא תתורו אחרי לבבכם כו' כענין קטנות עין השכלי. והבן כי הוא דבר אמיתי בביאור הפסוק:

ועתה נבאר מדה זו בעולם. הנה קטנות ההשגחה היא בחוץ לארץ, כי איש הישראלי אינו מיוחס להשר השוכן שם, לכן ההשגחה הבאה לאיש הישראלי בחוץ לארץ מאת ה' הוא מעט, זעיר שם זעיר שם, בסוד ומלכותו בכל משלה שסודו התלבשות המלך בשרים להכניעם, ממילא זהו קטנות העיינין וההשגחה שבמלך, וגם הוא דרך כמה מסכים. אמנם גדלות ההשגחה הוא בארץ ישראל, אשר שם עשר קדושות בפרטות, ונחלק בכללות לשלשה חלקים, ארץ ישראל וירושלים ובית המקדש, ועיקר נקודת ההשגחה בקדשי הקדשים, הרי גדלות ההשגחה ג' מינין נגד ג' מינים אשר בנפש כמבואר, ולכן נוהגים כמה חומרות ודינים בארץ ישראל מה שאינו בחוץ לארץ, ובירושלים יותר, ובבית המקדש עוד יותר, כי לערך ההשגחה שמושגח האיש מהמלך כך יהיה ערך זהירותו וזריזתו בעבודתו, וכן יהיה בשנה, הן קטנות ההשגחה בכל השנה, וגדלותה הוא בעשרה ימים מראש השנה עד יום הכיפורים שהם נגד עשר קדושות של ארץ ישראל ובאותן הימים גוזרים על כל עניני האנשים ואז עיקר ההשגחה, ואלו הי' ימים נחלקו ג"כ לג' חלקים, ראש השנה, וז' ימים, ויום הכיפור והבן:

והנה ידוע קטנות המלכות בסוד מיעוט הירח, שאין נשאר רק נקודה היסודית, וזש"ש (תהילים קלז', ז) ערו ערו עד היסוד בה, כי להיות אי אפשר להזיז נקודה היסודית, לזאת אומרים העכו"ם שעב"פ עד היסוד והבן, ואז נחרב בית המקדש, והוא סוד מיעוט הירח, ואח"כ כשהתחיל לצמוח בנין בית ב' נבנה בתחלה רק היסוד, והוא קטנות המלך נקודה היסודית לבדה, ומהטעם דקי"ל (ראש השנה כ ע"ב) י"ח שעה מיכסי סיהרא אחר המולד, לזאת נתבטל בנין הבית י"ח שנה, ואח"כ נגמר ביסוד גדלות המלך:

וזש"ה בעזרא ורבים מהכהנים אשר ראו את הבית הראשון ביסודו זה הבית בעיניהם, ר"ל שיסוד זה הבנין היה רק קטנות ההשגחה הנקרא עיני ישראל כמש"ל, והיינו 'בעיניהם' דייקא, ר"ל בראותם שלא נעשה רק יסוד הבית הבינו שאין זה השגחה רק מבחינת עיניהם לכן בוכים כו'. וזש"ה בזכריה ידי זרובבל יסודו הבית וידיו תבצענה כו' כי מי בז ליום קטנות, ר"ל ביום שלא היה רק היסוד והיה בבחינת קטנות ההשגחה, מבחינת עיני ישראל ישמחו עתה בראותם את אבן הבדיל כו', שיהיה נבנה כראוי וידעו כי שבעה אלה 'עיני ה' דייקא, המה משוטטים בכל הארץ, ר"ל גדלות ההשגחה הנקרא עיני ה', והם ז' עניני השגחה, כי בבחינה א' עין גימטריא ה' הויו"ת

ובכל הוי"ה ענין ההשגחה וכמ"ש, הרי ז' השגחות דגדלות מבחינת עיני ה' והמה משוטטים בכל הארץ דייקא, היינו במלך להגדיל בחינת עיינין דידה, והבן והוא אמתי בע"ה:

ועם האמור יתבארו פסוקי עקב, אמר כי ארץ ישראל לא כארץ מצרים היא אשר נתונה תחת השר וכל מה שמקבל שפע הוא נותן לארצו לאומתו, משא"כ ארץ ישראל להיותה נדרשת מאת ה', והניחה לחלקו שהוא בעצמו ישפיע לה כל הצטרכותה, ומטר השמים הוא משקה בעצמו לא ע"י שליח, והוא משפיע על פי מעשיכם, לכן עשה ככה שאתם במעשיכם צריכים להגדיל קטנות ההשגחה, דהיינו להמשיך מבחינת עיני ה' לבחינת עיני ישראל, היינו מדת המלך המכונה אלהיכם כידוע, והיינו עיני ה' אלהיך בה שצריך לעשות המשכת ההשגחה מבחינת עיני ה' לעיני אלהיך:

והמשכה זו היינו מראשית השנה ועד אחרית שנה, ידוע דשנה הוא כינוי לספירות העליונות, ספירה בגימטריא שנה, היינו שצריכין להמשיך ההשגחה מראשית המדרגה עד סוף, היינו מבחינת עיני ה' לבחינת עיני ישראל, היינו מגדלות ההשגחה לקטנות ההשגחה, וזה הענין בעצמו הוא בבחינת העולם, שקטנות ההשגחה הוא בכל השנה, וגדלותה הוא בבחינת הנקרא ראשית השנה, ומהגדלות נמשך ההשגחה לקטנות, ועל זה ארז"ל מראש השנה נדון מה יהיה בסופה, וכל ענין המשכות אלו הם מבחינת עיני ה' לבחינת אלהיך, ועל זה סיים והיה אם שמוע כו' אשר בו עצמו באותו פרשה מרומז תיקון העיינין, לרמוז כאשר תתקנו בחינת העיינין כאמור, אז טוב לכם, משא"כ בהיפוך, והבן כי הוא ענין עמוק:

והנה כבר אמרנו, שישראל סרבו תמיד מלבא לארץ ישראל עבור שהשיגו שמדתה הוא בחינת דלית לה עיינין מצד מדת הדין בחינת סלע כמש"ל, ולכן היתה באמת אוכלת יושביה, כי אין מיוחד לארץ ישראל רק עם ה' ושייטיבו את מעשיהם שם, ויעשו במעשיהם שהקטנות עצמו מתגדל וכמו שכתבנו. וישראל כאשר ידעו והשיגו שמדה המושלת בארץ ישראל הוא בחינת קטנות ההשגחה, הם הנקראים בחינת עיני בני ישראל, והשיגו ג"כ שיש בחינת גדלות ההשגחה, הנקרא בחינת עיני ה', לכן מיאנו מלבא לארץ ישראל ותמיד סרבו בזה, ולא רצו שתהיה השפעתם דרך המדה השוכנת בארץ ישראל, אלא יהיה השגחתם ממקום הגדלות הנקרא עיני ה':

ורצה ה' להראות לישראל טעותם ושאי אפשר כאשר הם רוצים, ושיראו ויבינו שהקטנות עצמו הוא מתגדל, ועי"ז הכל תלוי במעשים, ויש בחירה ושכר ועונש, כי עדיין לא ידעו ישראל שהקטנות עצמו יוכל להתגדל. ולכן כאשר צמאו ישראל למים ונסתלק הבאר, וזהו מצד ההשגחה דקטנות, אז רצה ה' ית"ש להוציא להם מים מן 'הסלע' דייקא, כדי שיראו שהקטנות

עצמו שהיא מדת הדין בחינת סלע, הוא בעצמו מתגדל ונהפך למים בחינת החסד, וכאשר ישראל יבינו זאת שוב לא יסרבו בארץ ישראל:

ואיברא לפי שבסלע שהוא קטנות ההשגחה, מ"מ יש בו הכנה למים קצת מצד מילוי סלע שיש בו מים וכמ"ש בריש דברינו, ומעט זה המים אשר מצד בחינת הקטנות עצמו ג"כ יספיק להם לשתות, ועדיין לא יבינו ישראל שהקטנות מתגדל, לז"א ית"ש קח את המטה והקהל את העדה כו' ודברתם אל הסלע וביאר בעצמו מהו בחינת הסלע אשר אליו תדברו, על זה אמר, לעיניהם, ר"ל מה שאני אומר לכם שתדברו אל הסלע, היינו שתדברו אל הבחינה אשר הוא עיניהם, היינו עיני בני ישראל ואליו תדברו, ונתן 'מימיו' דייקא, ר"ל המים אשר יש בקטנות עצמו מצד המילוי, וזהו מימיו בכינוי, ר"ל המים של עצמו אשר בו יתנהו ויעזבהו, והיינו ונתן מימיו, ואח"כ כאשר לא יהיו בו מימיו אשר מצד הקטנות עצמו אשר במילוי האותיות, אז והוצאת להם מים מן 'הסלע' דייקא, ר"ל מאלו אותיות סלע לבד תוציא מים לא מהמילוי, כי כבר נתן מימיו הללו ואינם בו, לכן תוציא מגוף אותיות סלע, דהיינו שהקטנות יתגדל ונהפך הצור אגם מים, וכל זה לכוונה שכאשר ישראל יבינו זאת, שוב לא יסרבו מליכנס לארץ ישראל:

איברא משה רבינו ע"ה הבין שלמעט הנס עדיף, וכמ"ש בפתח דברינו, ולכן כאשר ראה שרוצה ה' לעשות נס לבניו לתת להם מים כי צמאו שם לכן לא רצה להבין הביאור כנ"ל, שמימיו של עצמו יעזוב ויוציא מים מגוף אותיות סלע ולא מהמילוי, מאחר שאפשר במים של הקטנות עצמו שישתו ישראל ובעירם למה יעשה נס מה שאין צורך לו. ולכן הבין ביאור דברי ה' בדרכים אחרים, ושהוצאת המים יהיה מימי הקטנות עצמו אשר מהמילוי, ואל זה לא הוצרך שהקטנות יתגדל, אלא הוצרך לעורר בחינת שרשו של סלע הגשמי ההוא, וכן עשה:

ולזה אמר ויקח משה את המטה כו' ויקהילו את כו' אל 'פני הסלע' דייקא, פני היינו אותיות סלע עצמו, לא לבחינת מילואו, והיה משה רבינו ע"ה מסתפק בדבר בכוונת ה' ית"ש, אם כוונתו להוציא מים מפני הסלע או ממילואו, והכריע לעצמו הספק באמירתו, ויאמר להם שמעו נא המורים המן הסלע הזה דייקא נוציא לכם מים, ר"ל למה יהיה נס מה שאין הכרח להוציא דייקא מן הסלע הזה, ר"ל מאותיות סלע, ובשלמא אם הייתם טובים וישרים בעיני ה' יכול להיות שלרוב חבתכם לפניו יגלה לכם ידו החזקה ולהראות החבה ולהרבות בנס אף באין הכרח, משא"כ כיון שאתם מורים, א"כ המן הסלע הזה דייקא נוציא מים לעשות נס, מה שאינו על פי הכרח. ומזה הכריע לעצמו בכוונת ה' ית"ש, שאין הכוונה להמשיך הגדלות אל הקטנות, כיון דאין צריך, דאפשר להוציא מים ממילוי הסלע בעצמו, ולזאת וירם משה את ידו ויך כו', כמש"ל כי שורשו של סלע הגשמי הוא למעלה במקורו מהויו"ת בהכאה שני הכאות, ולזה כאשר רצה משה רבינו ע"ה להגבירו לסלע הזה שיושפע ממקורו ואז יקבל אותיות מילואו בכדי שיצאו

ממנו מים, עשה משה רבינו ע"ה מעשה המורה על הכוונה, ועשה בו ב' הכאות, ובזה יצאו מים רבים:

ועל זה הקפיד ית"ש, כי כוונתו יתברך היה להמשיך קדושת הגדלות אל הקטנות, בכדי שבראות ישראל דבר זה שוב לא יסרבו מליכנס לארץ ישראל, ולז"א יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, ר"ל להמשיך קדושתי לבחינה הנקרא עיני בני ישראל, לכן מדה כנגד מדה לא תביאו את הקהל כו', לפי מה שלא עשו פעולה שיומשך ממנה שיתרצו ישראל ליכנס לארץ ישראל והבן:

והארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים

ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה